

РЕШЕНИЕ

№ 32722

гр. София, 07.10.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 44 състав, в
публично заседание на 23.09.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Мария Владимирова

при участието на секретаря Албена Илиева, като разгледа дело номер **7432** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ във връзка с чл. 10, ал. 6 от Закона за семейните помощи за деца /ЗСПД/.
Образувано е по жалба на А. К., родена в У., ЛНЧ – [ЕГН], подадена чрез адв. К., срещу Заповед № ЗСПД/Д–С–ВЗ/2309/16.06.2025 г. на директора на дирекция „Социално подпомагане“ (ДСП) – Възраждане.

Релевират се доводи за незаконосъобразност на оспорения акт, като издаден в противоречие с материалния закон и при несъответствие с неговата цел. Твърди се, че нормата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД е в пряко противоречие с нормите на Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29.04.2004 г. и Директива № 2011/95/ЕС на Европейския парламент и Съвета от 13.12.2011 г. Моли за отмяна на заповедта като незаконосъобразна и присъждане на разноски по реда на чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата /ЗА/.

Ответникът - директор на дирекция "Социално подпомагане" – Възраждане, чрез юрк. Б., оспорва жалбата и моли същата да бъде отхвърлена. Алтернативно ако бъде уважена същата моли да бъде присъден минимален хонорар за адвокатска защита на основание чл. 7, ал. 2 от Наредбата.

Софийска градска прокуратура не се представлява и не взема становище по жалбата.

Административен съд София - град, Трето отделение, 44-ти състав, като обсъди доводите на страните, приетите по делото писмени доказателства, намира за установено от фактическа страна следното:

На 06.06.2025 г. жалбоподателката е подала заявление – декларация до директора на дирекция "Социално подпомагане" – Възраждане за отпускане на еднократна помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал. 1 ЗСПД.

Във връзка с подаденото заявление е издадена и оспорената в настоящата производство Заповед, с която е отказано отпускане на помощта по чл. 6, ал. 1 ЗСПД.

Процесната заповед е връчена лично на заявителката на 20.06.2025 г., която е оспорена пред АССГ с жалба от 03.07.2025 г.

В хода на съдебното производство е приета без оспорване административната преписка, както и писмени доказателства приложени към жалбата.

При така установеното от фактическа страна Административен съд-София-град, Трето отделение, 44 -ти състав, обуславя следните правни изводи:

Жалбата е подадена в законоустановения 14-дневен срок, от активно легитимирано лице и при наличие на правен интерес, поради което същата е допустима, а разгледана по същество е основателна.

Оспорената заповед е издадена от компетентен орган в рамките на предоставените му правомощия, съобразно изискуемите от закона форма и съдържание, при спазване на административнопроизводствените правила, но в противоречие с материалния закон и несъответствие с неговата цел.

На първо място следва да бъде съобразено, че с нормата на чл. 3 от ЗСПД законодателят е уредил лицата, които имат право на семейни помощи, а именно: 1. бременните жени - български граждани; 2. семействата на българските граждани - за децата, които отглеждат в страната; 3. семействата, в които единият от родителите е български гражданин - за децата с българско гражданство, които отглеждат в страната; 4. семействата на роднини, близки или приемни семейства - за децата, настанени по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето; 5. бременните жени - чужди граждани, и семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република България е страна.

Съгласно чл. 6, ал. 1 от ЗСПД, майката има право на еднократна помощ при раждане на живо дете, независимо от доходите на семейството, когато детето не е настанено за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

Между страните не е спорно, а и това се установява от събраните по делото доказателства, че К. е подала заявление – декларация за отпускане на еднократна помощ по чл. 6, ал. 1 ЗСПД за детето Е. К., което е родено на територията на Република България и не е настанено за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето, т. е. налице са кумулативните предпоставки на чл. 6, ал. 1 от ЗСПД.

Спорно по делото е приложението на чл. 3, т. 5 от ЗСПД, като според административния орган семейството на жалбоподателката няма право на семейни помощи за деца, тъй като същото не попада в кръга лица посочен в чл. 3 ЗСПД. Като мотиви за отказа е посочено също така, че в ЗУБ не е изрично предвидено получаването на семейни помощи; има сключен договор между Република България и У. за социално осигуряване, но този договор не се отнася за семейни помощи или парични обезщетения за семейства с деца.

Настоящият състав намира, че неправилно административния орган е приел, че в случая не са налице основанията за отпускане на заявената от жалбоподателката еднократна помощ предвид следното:

Според чл. 47, ал. 1 от Конституцията на Република България (КРБ), отглеждането на децата до пълнолетието им се подпомага от държавата. С разпоредбата на чл. 51, ал. 1 от КРБ е прогласено правото на гражданите на социално подпомагане. Чл. 26, ал. 2 КРБ сочи, че чужденците, които пребивават в Република България имат всички права по тази Конституция с изключение на правата, за които Конституцията и законите изискват българско гражданство, каквото изискване в

случая липсва.

Отделно от това в случая приложение следва да намери и Конвенцията за правата на детето (ратифицирана през 1991 г.), която по силата на чл. 5, ал. 4 от КРБ е част от вътрешното право на страната и има предимство спрямо останалите норми от вътрешното законодателство, които и противоречат. В чл. 2 от нея е предвидено, че държавите – страни по Конвенцията зачитат и осигуряват правата, предвидени в тази Конвенция, на всяко дете в пределите на своята юрисдикция без каквато и да е дискриминация, независимо от расата, цвета на кожата, пола, езика, религията, политическите или други възгледи, националния, етническият или социалният произход, имущественото състояние, инвалидност, рождение или друг статут на детето или на неговите родители или законни настойници.

Разпоредбата на чл. 3, § 1 от Конвенцията регламентира, че висшите интереси на детето са първостепенно съображение във всички действия, отнасящи се до децата, независимо дали са предприети от обществени или частни институции за социално подпомагане, от съдилищата, административните и законодателни органи.

Съгласно § 2 държавите – страни по Конвенцията, се задължават да осигурят на детето такава закрила и грижи, каквито са необходими за неговото благосъстояние, като се вземат предвид правата и задълженията на неговите родители, законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за него, и за тази цел те предприемат всички необходими законодателни и административни мерки.

Едно от основните права, признати от Конвенцията, е правото на жизнен стандарт. В чл. 27, § 1 от Конвенцията е предвидено, че държавите - страни по Конвенцията, признават правото на всяко дете на жизнен стандарт, съответстващ на нуждите на неговото физическо, умствено, духовно, морално и социално развитие, а в § 3, че държавите - страни по Конвенцията, в съответствие с националните условия, в рамките на своите възможности, предприемат необходимите мерки с цел да подпомагат родителите и другите лица, отговорни за детето, да осъществяват това право и в случай на нужда предоставят материална помощ, програми за подпомагане, особено по отношение на изхранването, облеклото и жилището.

Съгласно съображение 15 от приложимата Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 г. относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица (Директивата), задълженията на държавите – членки по тази директива следва да предоставят адекватно ниво на защита на тези, които се нуждаят от нея. В чл. 3, § 2 от Директивата е предвидено, че държавите-членки прилагат режима на временна защита при стриктно спазване на човешките права и основните свободи, и на техните задължения за недискриминация, а съгласно чл. 13, § 2 държавите - членки създават разпоредби за предоставяне на помощи от "Социални грижи" на лицата, ползващи се с временна закрила.

Семейните помощи за деца по ЗСПД са особен вид социални помощи по смисъла на чл. 47, ал. 1 от Конституцията на РБ, които се финансират от държавния бюджет съгласно чл. 5 от ЗСПД (Решение № 2 от 2006 г. по к. д. № 9 от 2005 г. на Конституционния съд на РБ). Те се предоставят с оглед на разходите по издръжката на децата и са израз на социалната функция на държавата, която е задължена да подпомага отглеждането на децата в семейна среда от родителите и от лицата, полагащи грижи за тях, съгласно чл. 1, ал. 2 от ЗСПД и да осигурява най-добрия им интерес в съответствие с принципа по чл. 3, т. 3 от Закона за закрила на детето.

От представените по делото доказателства се установява, че жалбоподателката пребивава и отглежда детето си в Република България, има настоящ адрес в [населено място], [жк], № 114, вх. Б, ап. 14, видно от копие на издадената ѝ регистрационна карта за чужденец с предоставена временна закрила /л.11/, като правното основание за пребиваването ѝ е посочена хипотезата на

чл. 39, ал. 1, т. 1 от ЗУБ.

Съгласно разпоредбата на чл. 2, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България (ЗЧРБ) чужденец по смисъла на този закон е всяко лице, което не е български гражданин, а разпоредбата на чл. 39, ал. 1, т. 4 от ЗУБ предвижда, че чужденците с предоставена временна закрила имат право на социално подпомагане.

Разпоредбата на чл. 3, т. 5 ЗСПД не урежда хипотеза при предоставена временна закрила, но предвижда права за чужденци на реципрочна основа, ако това е уредно в международен договор или в друг закон. Именно по силата на друг закон - Законът за убежището и бежанците и по-конкретно съгласно чл. 39, ал. 1, т. 4, чужденецът има право на социално подпомагане.

Съдът намира още, че цитираната по-горе норма на чл. 3, т. 5 от ЗСПД не е съобразена с разпоредбата на чл. 28, § 1 на Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29.04.2004 г. относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила, съгласно която държавите членки полагат грижи получилият статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила да получават в държавата членка, която им е предоставила статута, необходимото социално подпомагане, равностойно на предвиденото за гражданите на тази държава членка, и Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила.

Следователно налице е противоречие на националните норми с нормите на Директива 2011/95/ЕС и Директива 2004/83/ЕО. България като държава членка на ЕС в тази връзка е обвързана по отношение на резултата, който трябва да бъде постигнат с посочения акт, а именно получаване на необходимото социално подпомагане, което да е равностойно на предвиденото за гражданите на държавата членка.

Нормата на чл. 29, § 1 от Директива 2011/95/ЕС, предвижда, че по отношение на социалното подпомагане условията и редът за предоставяне на основни обезщетения на лицата, на които е предоставена международна закрила, се определят съобразно националното право, но съгласно § 2 на разпоредбата възможността за ограничаване на това подпомагане до основните обезщетения трябва да се разбира в смисъл, че обхваща най-малко минимален гарантиран доход за съответното лице. Предоставянето на семейните помощи за деца следва да се разглежда именно като средство за осигуряване на гарантиран минимален доход, както е посочено и в т. 45 от Преамбюла на Директива 2011/95/ЕС.

Предоставената международна закрила на жалбоподателката, по силата на чл. 39, ал. 1, т. 1 от ЗУБ, задължава всички власти, органи и институции да признават правата и задълженията ѝ, както на български граждани. Изпълнението на чл. 28, § 1 от Директива 2004/83/ЕО задължава държавите членки чрез съответните органи да полагат грижи за тези лица (с предоставена международна закрила) да гарантират получаване в държавата членка, предоставила статута, необходимото социално подпомагане, равностойно на предвиденото за гражданите на тази държава членка.

Предвид гореизложеното, националната правна уредба, ограничаваща възможността за предоставяне на помощи за деца на чужденци с предоставена временна закрила по реда на чл. 39, ал. 1, т. 1 ЗУБ, пребиваващи и отглеждащи децата си на територията на Република България, противоречи на Общностното право и не следва да бъде прилагана.

По изложените съображения, съдът намира, че оспорената заповед е незаконосъобразна - постановена в противоречие с нормите на общностното право и международните договори в областта на закрилата на детето и предоставянето на временна закрила на чужденци, както и в несъответствие с целта на закона. Поради това същата следва да бъде отменена, а преписката върната на административния орган за ново произнасяне при спазване на указанията по тълкуването и прилагането на закона, дадени в мотивите на настоящото решение. На основание чл. 174 от АПК следва да бъде определен срок за издаване на административния акт, а именно четиринадесет дни.

Предвид изхода на спора, на основание чл. 143, ал. 1 от АПК разноски се дължат на жалбоподателя, който е направил своевременно искане за тяхното присъждане. Съобразно приложения договор за правна защита и съдействие е посочено безплатно адвокатско възнаграждение на основание чл. 38, ал. 2 вр. ал. 1, т. 2 от ЗА, за което дължимите разноски за него са в минимален размер 1000 лв., определен на основание чл. 8, ал. 3 от Наредба № 1/09.07.2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа.

Водим от горното и на основание чл. 173, ал. 2 АПК, Административен съд - София-град, III отделение, 44-ти състав,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ заповед № ЗСПД/Д-С-ВЗ/2309/16.06.2025 г. на директора на дирекция „Социално подпомагане“ – Възраждане.

ИЗПРАЩА преписката на директора на Дирекция "Социално подпомагане" – Възраждане за ново произнасяне по заявление-декларация № ЗСПД/ДС-ВЗ/2309/06.06.2025 г. на А. К. за отпускане на еднократна помощ по чл. 6 ЗСПД за детето Е. В. К., ЛНЧ- [ЕГН].

ОПРЕДЕЛЯ срок за произнасяне на административния орган – 14-дневен от получаване на преписката.

ОСЪЖДА Агенция за социално подпомагане - С. да заплати на адв. Я. М. К., АК – С., личен № [ЕГН], сумата от 1000 лв. (хиляда) лева - адвокатско възнаграждение.

Решението не подлежи на обжалване на основание чл. 10, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца.

СЪДИЯ: